

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2015 - Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ – 20 ΜΑΪΟΥ 2015

ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ: ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

A. 1. α) Από το σχολικό βιβλίο, σελ. 141: «Ισχυρότερο όργανο είναι το Συμβούλιο Ασφαλείας, το οποίο είναι επιφορτισμένο με την εξέταση προβλημάτων που μπορεί να οδηγήσουν σε διατάραξη της ειρήνης. Μπορεί επίσης να λάβει αποφάσεις που δεσμεύουν τα κράτη-μέλη του ΟΗΕ. Στο Συμβούλιο Ασφαλείας μετέχουν, ως μόνιμα μέλη, πέντε χώρες: ΗΠΑ, ΕΣΣΔ (σήμερα η Ρωσική Ομοσπονδία), Βρετανία, Γαλλία και Κίνα. Με δεδομένη την εμπειρία της Κοινωνίας των Εθνών, η οποία δεν μπορούσε να επιβάλει τις αποφάσεις της στις μεγάλες δυνάμεις, ο Καταστατικός Χάρτης του ΟΗΕ όρισε ότι, για να ληφθεί απόφαση από το Συμβούλιο Ασφαλείας, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των πέντε μόνιμων μελών. Αν ένα από αυτά διαφωνεί ρητά, τότε απόφαση δεν μπορεί να ληφθεί (δικαίωμα βέτο)».

β) Από το σχολικό βιβλίο, σελ. 40: «Ο σουλτάνος είχε ήδη εκδώσει, στις 18 Φεβρουαρίου 1856, το περίφημο αυτοκρατορικό διάταγμα «Χάτι Χουμαγιούν» (Από το γλωσσάρι: επίσημο Οθωμανικό έγγραφο που φέρει την ιδιόχειρη υπογραφή του Σουλτάνου), με το οποίο υποσχόταν πλήρη ισότητα των υπηκόων του ανεξαρτήτως θρησκευματος ή καταγωγής. Με το διάταγμα αυτό εγκαινιάστηκε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία η περίοδος του Τανζιμάτ (μεταρρυθμίσεων)».

γ) Από το σχολικό βιβλίο, σελ. 38: «Ανατολικό Ζήτημα ονομάζεται το διεθνές ζήτημα που προκλήθηκε από τη βαθμιαία υποχώρηση της ισχύος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και την πλήρωση του κενού που προέκυψε από αυτή την υποχώρηση στην Εγγύς Ανατολή και ιδίως στη Χερσόνησο του Αίμαυ».

- A. 2.** α. Σωστό
β. Σωστό
γ. Λάθος
δ. Λάθος
ε. Σωστό

B. 1. Από το σχολικό βιβλίο, σελ. 26-27: «Την επανάσταση στερέωσαν και οι καταστροφές που προκάλεσαν οι Τούρκοι, στην προσπάθεια τους να κάμψουν το ηθικό των Ελλήνων επαναστατών. Μια τέτοια καταστροφή πρωτοφανούς αγριότητας υπήρξε η καταστροφή της Χίου, τον Απρίλιο του 1822, και η ανηλεής σφαγή των κατοίκων της. Με αφορμή άκαιρο κίνημα Σαμίων επαναστατών με αρχηγό τον Λυκούργο Λογοθέτη, που αποβιβάστηκαν στη Χίο και κατάργησαν τις οθωμανικές αρχές, ισχυρός στόλος

των Τούρκων, με διοικητή τον Καρά Αλή, αποβίβασε πολυάριθμα στρατεύματα που επιδόθηκαν στη σφαγή των κατοίκων του άτυχου νησιού. Από τους 100.000 κατοίκους περί τους 30.000 σφαγιάστηκαν ή αιχμαλωτίστηκαν, ενώ οι υπόλοιποι διέφυγαν με ψαριανά πλοία πρόσφυγες σε διάφορα άλλα νησιά και στην επαναστατημένη νότια Ελλάδα. Το πλούσιο νησί παραδόθηκε στις φλόγες από τους Τούρκους, η αγριότητα των οποίων προξένησε αλγεινή εντύπωση σε όλο τον πολιτισμένο κόσμο της εποχής. Η σφαγή της Χίου ξεσήκωσε κύμα φιλελληνισμού σε όλο τον κόσμο».

B.2. α) Από το σχολικό βιβλίο, σελ. 73: «Η ομώνυμη Συνθήκη Ειρήνης, που υπογράφηκε στο Βουκουρέστι την 28η Ιουλίου/10η Αυγούστου 1913, κατακύρωσε την Καβάλα και την περιοχή της στην Ελλάδα, στη δε Σερβία και τη Ρουμανία τις περιοχές που είχαν κατακτήσει στον πόλεμο κατά της Βουλγαρίας, ο οποίος έμεινε γνωστός ως Β' Βαλκανικός Πόλεμος».

β) Από το σχολικό βιβλίο, σελ. 81: «Η Συνθήκη του Βουκουρεστίου άφησε ανοικτά το ζήτημα των ελληνοαλβανικών συνόρων και αυτό των νήσων του Ανατολικού Αιγαίου. Τα ελληνοαλβανικά σύνορα αποφασίστηκαν τελικά από ειδική διεθνή επιτροπή, της οποίας τα μέλη όρισαν οι μεγάλες δυνάμεις, ιδίως δε οι κατ' εξοχήν ενδιαφερόμενες Ιταλία και Αυστρία. Με το Πρωτόκολλο της Φλωρεντίας, στις 4/17 Δεκεμβρίου 1913, οι μεγάλες δυνάμεις επιδίκασαν στην Αλβανία τις επαρχίες Χιμάρας, Αργυροκάστρου και Κορυτσάς, όπου ο πληθυσμός ήταν στην πλειονότητα του ελληνικός. Το ζήτημα όμως των νήσων του Ανατολικού Αιγαίου δε λύθηκε τότε, παρά τη δέσμευση των μεγάλων δυνάμεων να ασκήσουν στην Πύλη τις δέουσες πιέσεις, ώστε να αναγνωρίσει την ελληνική κυριαρχία».

Γ. 1. α) Για το θέμα αυτό χρειαζόταν συνδυασμός γνώσεων από το σχολικό βιβλίο, σελ. 34: «Οι πρώτες προσπάθειες συγκρότησης του κράτους. Η Ελλάδα του 1830 ήταν μια χώρα 750.000 κατοίκων, με κατεστραμμένες τις παραγωγικές της υποδομές από τον δεκαετή πόλεμο που είχε προηγηθεί. Ο εμπορικός στόλος των τριών ναυτικών νησιών, της Ύδρας, των Σπετσών και των Ψαρών, είχε υποστεί σοβαρότατες ζημιές. Οι περισσότεροι ελαιώνες είχαν καταστραφεί και τα εγγειοβελτιωτικά έργα είχαν παραμεληθεί, με συνέπεια οι χείμαρροι να παρασέρνουν τα εύφορα εδάφη. Οι συγκοινωνίες εκτελούνταν με δυσκολία, αφού είχαν αφανιστεί τα υποζύγια και είχαν καταστραφεί πολλές γέφυρες», με στοιχεία του Κειμένου Α' που δινόταν, με κύρια σημεία:

- Την αξιοθρήνητη οικονομική κατάσταση («Η οικονομική κατάσταση ... φοίνικες»).

- Την καταστροφή του εμπορικού στόλου των νησιών Ύδρας, Σπετσών, Ψαρών («Έπρεπε ν' αποζημιωθούν ... σε 5 εκατ. φράγκα»).
- Την αποζημίωση των αγωνιστών («Επίσης έπρεπε ... 9.300.000 φράγκα»).
- Την αποπληρωμή των δανείων («Εκτός από όλες αυτές τις απαιτήσεις ... σε 670.390 φράγκα»).
- Την καταστροφή των ελαιώνων, την παραμέληση των εγγειοβελτιωτικών έργων και την δυσκολία στην εκτέλεση των συγκοινωνιών.

β) Το ίδιο και στο β υποερώτημα από το σχολικό βιβλίο, σελ. 34: «Ο Όθων έφερε μαζί του από τη Βαυαρία και τις άλλες γερμανικές χώρες πλήθος συμβούλων, επιστημόνων και καλλιτεχνών, για να οικοδομήσει τη νέα χώρα σύμφωνα με τα πρότυπα της εποχής, αλλά και του κλασικισμού που δέσποζε στις προτιμήσεις. Η νομοθεσία, η διοίκηση, η δημόσια εκπαίδευση, οι δημόσιες υπηρεσίες, η πολεοδομία της νέας πρωτεύουσας και τα μνημειακά κτίρια της μαρτυρούν αξιόλογο επιτελείο νομομαθών, οικονομολόγων, στρατιωτικών, αρχιτεκτόνων και καλλιτεχνών» και από το Κείμενο Β με κύρια σημεία:

- Την προσπάθεια οικοδόμησης της νέας χώρας σύμφωνα με τα πρότυπα της εποχής και του κλασικισμού τόσο στη διοίκηση με αντιγραφή κυρίως των βαυαρικών προτύπων («Η αντιβασιλεία απασχολήθηκε ... εποικιστικών προβλημάτων της χώρας») όσο και στη νομοθεσία («Οργανώνει τη δικαιοσύνη ... ο ρόλος του Mauet») αλλά και στη δημόσια εκπαίδευση, τις δημόσιες υπηρεσίες και την πολεοδομία.
- Από το σχολικό βιβλίο, σελ. 34: «Σε ορισμένους τομείς, κυρίως στη διοίκηση, πέτυχαν στο έργο τους. Σε άλλους τομείς, ιδίως στην οικονομία και στην ασφάλεια, δε φάνηκαν ανάλογα αποτελέσματα» με σύνδεση απ' την πηγή στο σημείο που αφορά την οικονομία («Στις 27 Σεπτεμβρίου ... των οικονομικών του κράτους»).
- Επιλογικά από το σχολικό βιβλίο, σελ. 34: «Η ανεπάρκεια διαθέσιμων κεφαλαίων, η αδυναμία της χώρας να διανείμει τις εθνικές γαίες στους αγρότες, επειδή αυτές ήταν υποθηκευμένες για την εξυπηρέτηση των τοκοχρεολυσίων των εθνικών δανείων που είχαν συναφθεί κατά τον Αγώνα, η επιπολάζουσα ληστεία, την οποία συντηρούσαν η αλυτρωτική πολιτική και οι άτακτοι του Αγώνα από τους αλύτρωτους ιστορικούς τόπους που είχαν παραμείνει στην Ελλάδα, ο αναλφαβητισμός και η δεισιδαιμονία δεν επέτρεπαν στη χώρα να αναπτυχθεί».

Δ. 1. Για μια ολοκληρωμένη απάντηση στο θέμα αυτό χρειαζόταν συνδυασμός γνώσεων από το σχολικό βιβλίο ως προς το υποερώτημα.

α) Από την σελ. 82: «Η στάση της Ελλάδας κατά την κήρυξη του πολέμου και η διαφωνία Κωνσταντίνου - Βενιζέλου. Στον αυστροσερβικό πόλεμο η ελληνική κυβέρνηση έκρινε ότι η Ελλάδα θα έσπευδε να βοηθήσει τη Σερβία μόνο στην περίπτωση κατά την οποία τη χώρα αυτή προσέβαλλε στρατιωτικά η Βουλγαρία. Η γενίκευση όμως του ευρωπαϊκού πολέμου αχρήστευσε τον γνώμονα αυτόν της ελληνικής πολιτικής. Ο Βενιζέλος έκρινε πως η νέα κατάσταση επέβαλλε στην Ελλάδα να διατελεί σε επιφυλακή, εν αναμονή προτάσεων από την Τριπλή Συνεννόηση για την έξοδο της από την ουδετερότητα, στο πλευρό της Αγγλίας και της Γαλλίας, δηλαδή των δυνάμεων τις οποίες θεωρούσε ότι θα υπερίσχυαν στον πόλεμο. Εξάλλου, με τις χώρες αυτές την Ελλάδα συνέδεε και η πίστη στις φιλελεύθερες δημοκρατικές αρχές» με στοιχεία από το Κείμενο Α και με κύρια σημεία όσον αφορά τη στάση του Βενιζέλου:

- Τους συναισθηματικούς δεσμούς Βενιζέλου με την Αντάντ («Ο Βενιζέλος ... Αντάντ»).
- Την πεποίθησή του για τη νίκη της Αντάντ και συμμετοχή της Ελλάδας στο πλευρό της με αντίστοιχα εδαφικά ανταλλάγματα («όχι μόνο θεωρούσε ... προσδοκιών της χώρας»). Από το Κείμενο Α («Τον Ιανουάριο του 1915 ο Γκρέι ... των αλυτρωτικών φιλοδοξιών») σχετικά με τις προτάσεις των Άγγλων για παραχώρηση εκ μέρους της Ελλάδος στην Βουλγαρία των περιοχών Καβάλας, Σερρών και Δράμας με δελεαστικότερα ανταλλάγματα σε Β. Ήπειρο και Μ. Ασία και από το Κείμενο Β' («Ο Βενιζέλος ... εθνικές της διεκδικήσεις»). Ενώ όσον αφορά την στάση του Κωνσταντίνου από το Κείμενο Α («Ο Κωνσταντίνος αντίθετα ... και της Αυστροουγγαρίας») και από το Κείμενο Β («αλλά οι στρατιωτικές νίκες των Γερμανών ... στη Γερμανική νίκη»).

β) Από το σχολικό βιβλίο, σελ. 82: «Η ουδετερότητα της Ελλάδας έγινε ακόμη πιο επικίνδυνη για τη χώρα, όταν τον Φεβρουάριο του 1915 η αγγλική κυβέρνηση, εν όψει της επιχείρησης κατά των Στενών που προετοίμαζε, πρότεινε στην Ελλάδα να συμμετάσχει στην επιχείρηση με αντάλλαγμα «σπουδαίες» εδαφικές παραχωρήσεις στα παράλια της Μικράς Ασίας. Η προσφορά ήταν άκρως δελεαστική για την ελληνική κυβέρνηση. Αποτελούσε συνάμα η αγγλική πρόταση προειδοποίηση ότι η Αγγλία δε θα ανεχόταν την Ελλάδα ουδέτερη από τη στιγμή που θα έθετε σε εφαρμογή την επιχείρηση για την εκπόρθηση των Στενών. Ο Βενιζέλος εγκατέλειψε τότε και τους τελευταίους δισταγμούς του για την έξοδο της Ελλάδας από την ουδετερότητα και πρότεινε τη συμμετοχή της στην επιχείρηση των δυνάμεων της Συνεννόησης στην Καλλίπολη. Ο Κωνσταντίνος δεν αποδέχτηκε την πρόταση του πρωθυπουργού και ο

Βενιζέλος ήταν αναγκασμένος να παραιτηθεί» και σε συνδυασμό με στοιχεία του Κειμένου Γ («Τα πράγματα έγιναν ακόμα πιο περίπλοκα όταν ... ελληνική ανάμειξη») που αφορά την διαφωνία Βενιζέλου – Κωνσταντίνου σχετικά με τη συμμετοχή της Ελλάδος ή μη στην επιχείρηση των Άγγλων στα Στενά.